

«Müşriklerin Allah'tan başka taptıkları putlara sövmeyiniz ki, onlar cehâletle tecâvüz ederek Allah'a sövmesinler.» En'am/108

Söz hürriyetinin bu şekilde kayıtlanması ve sınırlanması ferdin ve milletlerin menfaati icâbidir. Bu hürriyetin kayıtlanması, fertler ve cemiyetler arasında en yüksek bir tarzda hürmet duygusunu ve kardeşliği geliştirmeyi temin etmiş, sözleri hak üzerinde toplamış, şahısların ve gurupların ihtilâflarını gidermiştir. İşte bütün bunlar, bugün bütün âlemin eksikliğini hissettiği veya araştırdıkları halde ulaşamadıkları şeylerdir.

EGİTİM VE ÖĞRETİM HÜRRIYETİ

İslâm, ilim öğrenme hürriyetini kararlaştırmakla iktifâ etmeyerek Allahın «Her kabileden büyük bir kısım savaşa gitmeli, onlardan bir kısmı da, din ilimlerini öğrenmek ve kabileleri savaştan geri döndüğü zaman, onları Allahın azabıyla korkutmak için geri kalmalıdır.» «Tevbe/122 Kavli-i Kerimi ve Rasûlullah (S.A.S.)ın «İlim öğrenmek her müslüman üzerine farzdır.» hadîsi ve yine Rasûl-ü Ekrem'in «İlim Çinde de olsa öğren.» hadîsi ile bütün müslüman erkek ve kadınlara ilim öğrenmeyi farz kılmıştır.

Muhakkak ki İslâm, ilmin kadrini ve derecesini başka hiç bir şeyin ulaşamayacağı bir dereceye yükseltmiştir. Kezâ Allah (C.C.) :

«Allah, iman edenlerinizi yükseltsin. Kendilerine ilim verilenler için ise (cennette) dereceler vardır» (Mücâdile/11) buyurmuştur.

Allah (C.C.) bilenle bilmeyen arasındaki farkı hususiyle şu Kavli-i Kerimi ile açıklamıştır.

«Hiç, bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?» Zümer/9

Yine İslâm, ilmi; Allahı bilmeye ve ondan korkmaya bir vesile kılmıştır.

«Allahtan, kulları içinde ancak (kudret ve azametini bilen) âlimler korkar.» Fâtır/28

İlmi, Eşyanın ve işlerin hakikatını bilmeye de vesile kılmıştır.

«Hem bu misaller var ya, biz onları insanlar için beyan ediyoruz. Bunları ancak âlimler anlar.» Ankebut/43

Hatta İslâm, Allahın kitabını anlamanın yegâne yolunun ilim olduğunu söylemiştir:

«And olsun, biz onlara, tam bir ilim üzere, hükümlerini beyan ettiğimiz kitabı (Kur'anı) getirdik.» Araf/52

«Sen bundan önce (Kur'anın nuzûlünden evvel) hiç bir kitap okur değildin ve elinde de onu yazmadın.» Ankebut/49

İslâm ilmi hayra götüren bir yol olarak kabul eder. Bu sebepten Rasûlullah (S.A.V.) :

«Allah kimin hayrını isterse onu dinde fakih yapar ve onun kalbine doğruyu ilham eder.» buyurmuştur. Nebilik rütbesinden daha yüksek bir rütbe olduğu cihetle, âlimleri nebilerin mirasçıları ittihaz ederek onlara en yüce mertebeyi vermiştir. Bu hususta

Rasulullah (S.A.S.) «Âlimler, Nebilerin mirasçılarıdır» buyurmuştur.

İslâm, ilmi en yüce mevkilerden bir dereceye koyarak ilmi öğrenmeyi farz kıldığından, her ferdin ilim öğrenmeye imkân ve yol bulmak için çalışması lâzımdır. İlmî çalışmaları yaymayı, bunun için müesseseler kurmayı ve bütün işlerinde ve tedbirlerinde ilme dayanmayı, İslâm hükümetleri üzerine en büyük bir vazife kılmıştır. Peygamber Efendimiz (S.A.V.) okur yazar harp eserlerinin her birine müslüman çocuklarından bir kısmına okuma yazmayı öğretmeyi esirlikten kurtuluş fidyesi olarak kabul ettiği günden itibaren bütün bunları İslâm hükümetlerine bir sünnet olarak bırakmıştır.

MAL VE MÜLK HÜRRIYETİ

Mal edinme hususunda İslâmın koyduğu hududlar dahilinde İslâmiyet, beşeriyete diledikleri kadar akar, menkûl ve kıymetli eşya edinme hürriyetini vermiştir. Kendileri için intifâ hakkında başka bir şey olmamak, sarfetmekte isrâf veya cimriliğe sapmadan ihtiyacı kadar istifade etmek ve mallar üzerinde başkalarının haklarını da vermek şartıyla dilediği şekil ve neviden dilediği kadar her insanın mal-mülk edinmesine izin verilmiştir.

Başkalarına mal infak etme ve bu husustaki hukuk, kitabın baş kısmında izah edildiğinden burada bu kadarla iktifa ediyoruz.

RUBÂİ

— Muhterem Elmak'ya —

Derler ki bilinmez para, îman kimde;
Kimdir vatanın hâdimi, ünvan kimde!..
Yokmuş ne çıkar zirvede bir nebze beyaz;
Alçaklara kar yağdı ya dört mevsimde!

● Dr. CAHİT ÖNEY